Konserveringsrapport

20141021

1. Ärende: Konservering av 6 silverbrakteater

2. Fyndort: Ög, Kimstad, Landsjö 2014

3. Korrosionsstatus

F1 Denna brakteat var i bättre skick än övriga fem brakteater. Präglingen var delvis synlig innan konservering på åtsidan. Ytan täcktes av ett mycket tunt fläckvis lerskikt. Underliggande skikt hade en gråaktig yta.

AG-brakteat Magnus Eriksson ca 1360





Ovan: före och efter konservering

F2 Två brakteater + två små fragment. Båda brakteaterna var väldigt spröda och ömtåliga och uppvisade sprickbildningar och tendenser till sönderfallande. Båda hade kantskador. Präglingen var delvis synlig innan konservering. Ytorna täcktes bitvis av ett tunt lerskikt med inslag av små gruskorn. Underliggande yta hade en delvis porös ljusgrön beläggning som uppvisade små sprickbildningar.

Valdemar Birgersson 1250-75





Ovan: före och efter konservering

F3 Tre brakteater + ett litet fragment (randbit) som uppvisade passning med en brakteat (se pil nedan). De tre brakteaterna var väldigt spröda och ömtåliga och uppvisade sprickbildningar och tendenser till sönderfallande. Båda hade kantskador. Präglingen var delvis synlig innan konservering. Ytorna täcktes bitvis av ett tunt lerskikt med inslag av små gruskorn. Underliggande yta hade en delvis porös ljusgrön beläggning som uppvisade små sprickbildningar.

Valdemar Birgersson 1250-75





Ovan: före och efter konservering

4. Konservering

En svag antydan till prägling syntes på åt- och frånsidan innan konservering. Mynten bearbetas mekaniskt under mikroskop med syfte att avlägsna överflödiga korrosionsprodukter och förtydliga eventuell prägling. Detta gjordes med hjälp av skalpell, mjuka penslar och bambusticka. Ytorna penslades också med lite avjoniserat vatten för att luckra upp lerskikten som förekom på ytorna. Efter att mynten fått torka konsoliderades mynten med 7% Paraloid i etanol för att förhindra sönderfallande och ytterligare sprickbildningar. Fragmetet som uppvisade passning med en brakteat limmades med Paraloid B72. Avslutningsvis bearbetades mynten med en mjuk roterande gethårstrissa.

F2 och **F3** är extremt sköra och ömtålig, varför de bör hanteras ytterst varsamt.

Sophie Nyström

Konservator, metall

Datum
2015-11-30

Martin Rundkvist
Vantvägen 9
133 44 Saltsjöbaden

KONSERVERINGSRAPPORT

Uppdrag
Konservering av 18 järnföremål (9 fyndposter) från arkeologisk undersökning av medeltida borgruin
Landsjö, Kimsta sn, Ög

Beskrivning
<u>Järnföremål</u>
Fnr 14b
Spets
Udden avbruten, liksom förmodligen även tången. Svagt markerad tångeavsats.
Längd: 5 cm

Tunt skikt av korrosionsblandad jord och kalk från murbruk.



F 14b, före konservering



Efter konservering

Fnr 16
3 st hästskosöm
Välbevarad metallkärna och ytskikt. Två stycken förefaller intakta, den ena är lätt krökt; den tredje har avbruten spets.
Längd: 3,5 cm; 3,5 cm; 2,6 cm

Täckt med korrosionsblandad lerig jord.

Postadress
Acta KonserveringsCentrum AB
Riddargatan 13 D
114 51 Stockholm

Telefon
073-972 5525
073-360 7473

E-post
carola.bohm@actakonservering.se
info@actakonservering.se

Hemsida
www.actakonservering.se

Bankgiro
230-7155

Organisationsnummer
556744-7395
Företaget godkänt för F-skatt



Fnr 16, före konservering



Efter konservering

Fnr 17a
2 spikar
Intakta, med välbevarad metallkärna och yta. Den ena krokig, den andra stukad intill spetsen där korrosion orsakat materialbortfall.
Längd: 10,5 cm; 10 cm

Täckta av ett tunt lager jord med inslag av rost.



Fnr 17a, före konservering



Efter konservering

Fnr 17b
En halv rund skiva
Välbevarad metallkärna av järn med en ytbeläggning av koppar. Förmodligen utgör beläggningen ett kopparlod som flutit ut. På ena sidan syns en tydligt avgränsad kant, ca 3-4 mm in på skivan. Skivan är avbruten tvärs över, ungefär mitt på.
Diam: ca 8,5 cm; tjocklek: 2-3 mm

Ytan täckt av ett kompakt och finfördelat, korrosionsblandat jordskikt och därunder ett hårt, tätt, svart järnkorrosionsskikt (magnetit?)



Fnr 17b, *före konservering*



Efter konservering

Fnr 18
Spik
Välbevarad metallkärna och ytskikt. Spetsen avbruten.
Längd: 7cm

Tunt skikt av korrosionsblandad jord och rester av murbruk.



Fnr 18, före konservering



Efter konservering

Fnr 19
Krokig ten, förmodligen deformerat spetsparti av spik
Välbevarad metallkärna och ytskikt.
Längd: 3cm

Täckt av ett ojämnt skikt korrosionsblandat murbruk med inslag av grus och sand.





Fnr 19, före konservering *Efter konservering*

Fnr 25
Spik
Välbevarad metallkärna och ytskikt. Spetsen avbruten.
Längd: 10 cm

Tunt skikt av jord med kraftigare korrosionsbildning på huvudets undersida

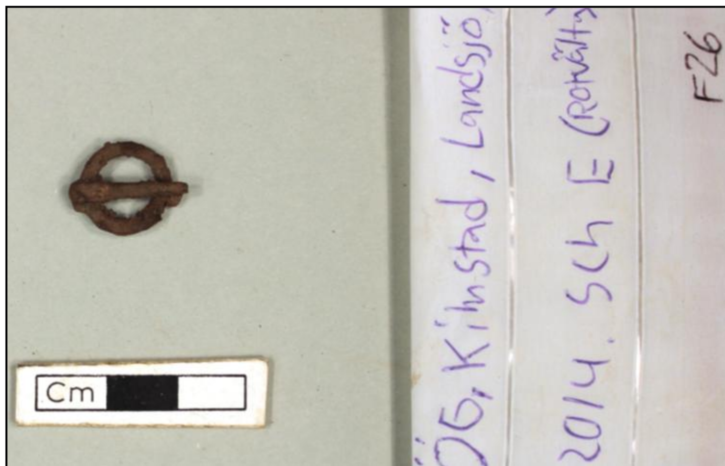




Fnr 25, före konservering *Efter konservering*

Fnr 26
Ringsölja
Intakt med välbevarad yta. Ringen har kvadratisk genomskärning och går lite omlott.
Diameter: 1,4 cm

Tunt sandblandat jordlager över tunt magnetitskikt och välbevarad metallkärna.





Fnr 26, före konservering *Efter konservering*

Fnr 29
7st klammerbleck, s.k. *Zinteln*
Smidda, närmast klöverbladsformade bleck med två bredare, rundade "blad" och två tunnare flikar. Den ena av dessa är rundad medan den andra alltid är tvärt avhuggen.
De flesta är intakta, men en har flera jack och sprickor i ena kanten och ytterligare en annan är stympad på ett av de utskjutande "bladen".
Dimensioner: varierande, t ex 4,7x5,4 cm

Varierande korrosionsgrad, i regel en välbevarad metallkärna. På flera var där tjocka, oregelbundna korrosionskrustor blandat med jord, sand, grus, murbruk och rester av träflisor. I några fall föreföll träresterna ha en gemensam riktning, så att det möjligen kan utgöra rester av det föremål som klamrarna suttit på. Å andra sidan så förefaller klamrarna vara oanvända eftersom de i stort sett är helt plana.



Fnr 29, före konservering



Fnr 29, efter konservering

Behandling

Föremålens ytor rensades fram mekaniskt med hjälp av mikrobläster (glaspulver), skalpell, sonder och med roterande diamanttrissa under mikroskop (x7-30).

Merparten av föremålen urlakades för att avlägsna kloridsalter i 1% natriumhydroxidlösning (NaOH) (pH 12) tills alla spår av klorider var borta. Fnr 17b och 29 urlakades i avjoniserat vatten eftersom den ena hade blandade metaller och den andra hade rester av trä.
Baden byttes regelbundet och kloridhalten kontrollerades med silvernitrattest. Vid bytet hettades vattenbaden upp till 60°C och föremålen fick sedan svalna sakta däri. Natriumhydroxidlösningarna var rumstempererade.

Efter avslutad urlakning sköljdes föremålen som legat i NaOH i avjoniserat vatten tills pH var neutralt. Alla föremål dehydrerades i etanol (99,7%) under två veckor med ett byte av etanolbad och torkades sedan i varmluftsugn (50°C) i sex dygn. Slutligen ytbehandlades de först med Dinitrolpasta (korrosionsinhibitor Dinol®, petroleumsulfonat som aktiv ingrediens och löst i lacknafta) och sedan med mikrokristallint vax (Shell Micro Crystalline Wax HMP).

Föremålen har fotograferats digitalt före och efter konserveringen.

Hantering och förvaring
Järn skall förvaras i torr miljö, inte över 18% relativ luftfuktighet. Arkeologiska järnföremål skall alltid hanteras med handskar och med försiktighet då även föremål med en till synes solid metallkärna kan vara genomkorroderade partier och därmed vara mycket spröda.

Carola Bohm
Konservator